

Preken DELK Østfold 2. pinsedag, 25.05.26

I. rekke: Joel 3,1-2; Apg. 10,34-48; Joh. 16,5-11

En lykkelig utgang

To sønner gjennom verden

I evangeliene bryter to opp for å gå til faren: Jesus i dagens evangelietekst – og han vi kjenner fra lignelsen i Lukasevangeliet (15,18-20) som den fortapte eller hjemkomne sønn. Begge disse gikk først fra faren sin ut i verden før de begir seg på hjemvei. Den fortapte sønnen gikk ut i verden mot farens vilje. Jesus var derimot sendt av Faderen inn i verden og gikk ut i enhet med hans vilje for å bøte det som sønner – og døtre – à la den fortapte hadde lagt øde.

Det var ikke desto mindre smertefullt for disiplene at Jesus skulle bryte opp fra fellesskapet med dem og vende hjem til Faderen; det var urimelig at alt skulle være over med et: «Jeg går bort» (v. 5). I Jesus hadde de møtt et ekte menneske, ulikt alle andre. Disiplene var riktignok trege til å gripe frelsesplanen. Men fellesskapet kunne de ikke ta feil av. I praksis opererte Jesus alltid sammen med disiplene. Vi ser aldri i evangeliene at han reiste alene rundt. Han skjulte seg bare for kortere tider, blant annet for å være mer intenst sammen med Faderen i bønn (6,15; 12,36). Disiplene hadde dermed mye felles historie med Jesus

Åndens tre oppgaver

Avskjeden som ligger foran disiplene på dette tidspunktet, er likevel nødvendig, sier Jesus og fører til noe positivt. For da kan Talsmannen komme. Det er et annet navn på Den hellige ånd. Jesus peker på tre oppgaver Ånden skal ha, med andre ord på fordeler ved at han går bort.

Talsmannen skal for det første overbevise om rettferdighet fordi Jesus går til Faderen og vi ikke ser ham lenger. Dette lyder kanskje umiddelbart som *god dag, mann, økseskaft*. Hvilken forbindelse er det mellom rettferdighet og gang til Faderen? Det hjelper den fortapte sønnen oss til å se. Til slutt gikk også han til faren sin. Han var fortapt en stund. Og han kunne ikke med noen rett kunne gå til faren sin. Det visste han; derfor ville han leie seg ut. Talsmannen som skal overbevise om synd, hadde gitt ham en realistisk forståelse av sin situasjon. «Jeg vil stå opp og gå til min far, og jeg vil si til ham: Far, jeg har syndet mot Himmelen og for deg. Jeg er ikke lenger verdig til å være din sønn. La meg få være som en av dine leiefolk.»

Men han kom inn på en vei som førte ham lenger enn han hadde tenkt. For det var veien Jesus hadde gått opp han kom inn på. Denne taler Jesus i dagens evangelium om en avgjørende sluttetappe av. Livet hans var som helhet en vei fra Faderen og tilbake igjen. Men dette var en hard vei å gå for Jesus. For han tok konsekvensene av alt den fortapte sønn hadde gjort i verden. Derfor kan Jesus gå til Faderen med den største frimodighet. Han rettet opp urett den fortapte sønnen hadde begått på ferden. Drakten den hjemkomne sønnen får på seg før festen hos faren er nettopp *den rette ferden* til Jesus gjennom verden, gjort gjeldende for ham. Derfor behandlet faren ham som rettferdig – som om han ikke hadde vært ute i verden og sløst bort arven. Ringen er barnekåret som han fikk tre inn i på nytt. Veien hjem var vond, men hjemkomsten hadde han ikke drømt om. Nåden var større enn han kunne forestille seg. Han endte opp som sønn igjen.

Dommen retter Jesus derimot mot «denne verdens fyrste» (v. 11). Jesus er tilsynelatende beseiret: Ja, der henger'n korsfesta, som fortjent. Men i virkeligheten er han seierherre. Gud har «høyt opphøyet ham», og «hver tunge skal bekjenne at [han] er Herre» (Fil. 2,9.11). Han gikk rettferdig til Faderen. Derfor sier Jesus at Ånden skal overbevise verden om rettferdighet fordi han går til Faderen. Det er mye opprydningsarbeid etter oss. Hjem tok Sønnen altså hele runden om nøden og grisebingen, en gedigen omvei for ham på veien til Faderen. Det ble utveien for oss. Lukasevangeliet ser det «på bakken» som Johannesevangeliet viser i et kosmisk perspektiv.

Forholdet mellom Sønnen og Ånden

Sønnen måtte gå for at Ånden kunne komme. Hvorfor? *This world isn't big enough for the both of us* («denne verden er ikke stor nok for oss begge»)? Nei, de konkurrerer ikke. Ånden har ikke et eget prosjekt, men forkynner budskapet om Jesus. Jesus måtte gå bort for å gjøre ferdig verket sitt, slik at Ånden hadde evangeliet om en fullbrakt frelse å peke på. «Kalle, forsamle og Jesus forklare, bygge Guds kirke, opplyse hans folk, det er din gjerning, la oss den erfare, kom, du Guds kjærlighets mektige tolk» (J. N. Brun, *Ånd over ånder*, 1786, strofe 1, NoS 217).

Ånden har dessuten ikke blitt menneske, slik Sønnen har; vi ser ham ikke. Han går på sin side inn under huden på folk for å «overbevise» fra innsiden. Han jobber på en annen måte enn Sønnen, men med samme formål. På den måten kan Jesus nå hele verden, og elske ikke bare «Marta og hennes søster og Lasarus» (Joh. 11,5), men alle mennesker. *Jesus goes global*. Derfor kunne han love disiplene fortsatt samvær «alle dager inntil verdens ende» da han før opp til himmelen (Matt. 28,20), og oppfylle det når vi er samlet i hans navn (Matt. 18,20).

Vår bortgang

Vi skal også «gå bort» en gang – det må vi gjøre på veien Jesus gikk til Faderen på, for han er «veien, sannheten og livet» (14,6). Det er å «følge» Jesus, som evangeliene taler mye om (f. eks. Joh. 12,26). «Veien» ble et navn på kristendommen i den eldste tiden, slik vi ser i Apostlenes gjerninger (9,2; 19,23; 24,14). Ut fra disiplenes perspektiv gikk Jesus fra nattverden ut i det ukjente. I det kan ingen følge ham. Og han sier heller ikke «følg meg» denne gangen. Noe senere sier han tvert imot: Dere skal «alle bli spredt hver til sitt, og la meg være alene» (16,32). Om han *ellers* hadde gått rundt med disipler ifølge, var han nå alene, for frelsen måtte han fullbyrde i ensomhet. Den gjorde han til sitt problem. Da han ble pågrepet i haven, sa han: «er det meg dere leter etter, så la disse gå» (18,8). Peter fornektet ham. Da han hang på korset, forlot de ham på fire personer nær, Johannes, Jesu mor Maria og to andre Maria (Joh. 19,25). Jesus måtte i den tida tilmed leve og dø med at Faderen stilte seg mot ham («hvorfors har du forlatt meg?» Matt. 27,46).

Hvorfor sørger dere over at jeg skal gå bort, kan også en kristen som skal dø, spørre sine nærmeste. Som vi gjør når noen av våre går bort, sørget disiplene under talen til Jesus. «Livet er tragisk», var det en som sa. Det er verdens måte å se døden på. Men det er til gagn *for meg* å gå bort, altså *at jeg selv går bort*, «for vi har ikke her en blivende stad» (Hebr. 13,14). Bortgang er to forskjellige ting med og uten Jesus. «For meg er livet Kristus og døden en vinning» (Filip. 1,21). Livet er kort, bare en håndfull tiår; dermed blir døden det viktigste i livet. En liten stund til, og så i det fullendte Guds rike! Kom hjem til Faderen! La Jesus bære sekken din. Det blir ikke mulig å hyre seg inn som løsarbeider etterpå.

Jesus ble tatt imot av Faderen ved himmelfarten som vi nettopp har feiret; «sett deg ved min høyre hånd» (Salme 110,1). Det ser han fram imot når han i dagens evangelium sier at han «går bort». Den hjemkomne sønnen ble også gjort stas på da han ble hilst velkommen hjem av den ventende faren. Å følge disse to hjem til Faderen er *vår* himmelfart.